

- (1). – P. 79-104
5. Joint skills statement (JSS) of the UK research councils' training requirements for research students [Electronic resource] / AHRB's 'Skills Training Requirements for Research Students'. – 2001. – Режим доступу: <http://www.humanities.ox.ac.uk/_data/assets/pdf_file/0013/5116/gtft2010.pdf> – Загол. з екрану. – Мова англ.
 6. Lyons K. Doctoral studies in social work: Exploring European developments / K.Lyons // Social Work Education. – 2003. – № 22. – P. 555–564
 7. Maynard R. The Empirical Status of Social Work Dissertation Research: Characteristics, Trends and Implications for the Field / R. Maynard, M. Vaughn, C. Sarteschi // British Journal of Social Work. – 2014. - № 44. – P. 267–289.
 8. Orme J. Building Research Capacity in Social Work: Process and Issues / J. Orme, J. Powell // British Journal of Social Work. – 2008. - № 38 (5) – P. 988-1008.
 9. Introducing the Researcher Development Framework. [Electronic resource]. // Research Councils UK. – 2010. – Режим доступу: <<https://www.vitae.ac.uk/vitae-publications/rdf-related/introducing-the-vitae-researcher-development-framework-rdf-to-employers-2011.pdf>> – Загол. з екрану. – Мова англ.
 10. Shaw I. Is Social Work Research Distinctive? / I. Shaw // Social Work Education. – 2007. - № 26(7). - P. 659–669.
 11. The Code of practice for the assurance of academic quality and standards in higher education - Section 1: Postgraduate research programmes. [Electronic resource]. / Quality Assurance Agency. – 2004. – Режим доступу: <<http://www.qaa.ac.uk/Publications/InformationAndGuidance/Pages/Code-of-practice-section-1.aspx>> – Загол. з екрану. – Мова англ.
 12. The framework for higher education qualifications in England, Wales and Northern Ireland (FHEQ). [Electronic resource]. / The Quality Assurance Agency. – 2008. – Режим доступу: <<http://www.qaa.ac.uk/Publications/InformationAndGuidance/Documents/FHEQ08.pdf>> – Загол. з екрану. – Мова англ.
 13. The UK Quality Code for Higher Education - Chapter B11: Research Degrees. [Electronic resource]. / The Quality Assurance Agency. – 2012. – Режим доступу: <<http://www.qaa.ac.uk/publications/informationandguidance/pages/quality-code-B11.aspx>> – Загол. з екрану. – Мова англ.

Рассматриваются документы, которые определяют основные компетентности, необходимые докторантам, которые учаются на программах по социальной работе или социальной работе и социальной политике, в мире и в Великобритании. Определены особенности наивысшего уровня образования по социальной работе (PhD in Social Work) относительно приобретения исследовательских компетентностей докторантами, с акцентом на их взаимосвязи с профессиональным развитием, знаниями. Внимание требует изучение организации, структуры, содержания и форм докторских программ по социальной работе в зарубежных странах, их сравнительный анализ и возможности применения в украинской практике.

Ключевые слова: докторские программы по социальной работе (PhD); исследовательские компетентности докторантов программ по социальной работе; исследования в сфере социальной работы.

The documents are reviewed which identify the core competences needed by the students of Social Work and Social Policy Doctoral Programs (PhD), in the world and in the UK. The specific features are identified for the highest level of social work education (PhD in Social Work) re: acquiring research competences by social work PhD graduates, with the focus on their relations with professional development, knowledge. Consideration should be given to exploring organization, structure, content, and forms of social work doctoral programs in foreign countries, their comparative analysis as well as opportunities to introducing into Ukrainian practice.

Key words: PhD programs in social work; social work PhD graduates' research competences; research in social work.

УДК 373.3: 793.3

ЗАСТОСУВАННЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ ПРИ НАВЧАННІ ТАНЦЯМ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Бондарчук Наталія Яківна
Чернов Віктор Дмитрович
м.Ужгород

У статті розглянуто основи сучасної методики навчання дітей молодшого шкільного віку танцям, охарактеризовано основні напрями і методи навчання. Розроблено зразок побудови танцювального заняття з молодшими школярами, визначено орієнтований зміст підготовки, основної та заключної частин заняття, способи виявлення і виправлення типових технічних помилок. Експериментально досліджено вплив танцювальних занять на розвиток координаційних здібностей молодших школярів із застосуванням диференційованого підходу.

Ключові слова: танці, танцювальне заняття, фізичні якості, координаційні здібності, диференційований підхід, молодший шкільний вік, молодші школярі.

Фізичне виховання дітей молодшого шкільного віку як ніколи потребує сьогодні звернення до його оригінальних напрямів, що дасть змогу підвищити мотивацію та посилити активність школярів щодо занять фізичною культурою. Серед таких оригінальних напрямів – використання у фізичному вихованні засобів танцювальних дисциплін. На відміну музики, співів і малювання танець не входить у число основних освітніх предметів молодшого школяра, хоча серед різноманітних форм художньо-етичного виховання дитини він, без сумніву, посідає особливе місце, виконуючи паралельно й функцію фізичного виховання. З одного боку, танці представляють емоційну сторону мистецтва, приносять радість, а

отже, здатні підвищити мотивацію до занять ними; з іншого, вони виховують художній смак і любов до прекрасного. Актуальним є те, що, вирішуючи фактично ті ж завдання естетичного розвитку і виховання дітей, що й музика, танець дає можливість сприяти фізичному розвитку, покращувати стан здоров'я [9]. Разом з тим, сучасні концепції освіти виходять із пріоритету всебічного розвитку особистості дитини, що вимагає застосування диференційованого підходу. Це допоможе створити умови, за яких кожен учень зможе максимально реалізувати свої індивідуальні особливості, стати повноцінним суб'єктом навчально-виховного процесу. Слід враховувати, що в будь-якому класі (групі) навчаються діти з неоднаковими рівнем розвитку і ступенем підготовленості, і навіть ті, кого можна віднести до середнього рівня, як правило, істотно відрізняються за інтересами, особливостями сприйняття, мислення, пам'яті тощо. Тільки диференційований підхід до навчання може забезпечити реалізацію індивідуального підходу на основі створення груп школярів, близьких за основними параметрами диференціації [1].

У контексті проведення даного дослідження авторку цікавили останні публікації з проблематики сучасного стану наукових досліджень бальних і спортивних танців (А.Коваленко) [9], основ спортивних танців (Т.Осадців) [12], методики навчання основним видам бальних танців (Л.Брайловська [2], Г.Чеккеті [5], Г.Регационі [14]), техніки рухів у сучасних танцях (Г.Гай [4],

Т.Джала [6], У.Лерд [11]), організації і діяльності танцювальних шкіл і гуртків для дітей, підлітків і молоді (І.Бурмирова, К.Сілаєва) [3], відбору молодших школярів до занять танцями (В.Єрмакова) [8], навчання танцям у початкових класах загальноосвітніх навчальних закладів (Т.Пуртова та інші [13], З.Роот [15], Є.Дініц, Д.Єрмаков [7]), виховання молодших школярів у рамках отримання ними танцювальної освіти, зокрема хореографічного, музично-ритмічного виховання (С.Херувімова, Є.Брюхова) [17], а також проблематики диференційованого підходу у шкільному фізичному вихованні – визначення чинників і критеріїв диференціації (Н.Бондарчук, В.Чернов) [1], дослідження технології диференційованої фізкультурної освіти в загальноосвітніх навчальних закладах (І.Сулейманов та інші) [16], використання диференційованого підходу у фізкультурній роботі зі школярами (В.Леонова, А.Куц) [10].

Мета статті – дослідити роль застосування диференційованого підходу у навчанні дітей молодшого шкільного віку танцям і розвитку їхніх координаційних здібностей. Завдання, які вирішувалися в ході дослідження: 1) окреслити основи сучасної методики навчання дітей молодшого шкільного віку танцям; 2) розробити зразок побудови і визначити зміст танцювального заняття з молодшими школярами; 3) визначити вплив танцювальних занять на розвиток координаційних здібностей молодших школярів залежно від їхнього рівня розвитку фізичних якостей. Для вирішення поставлених завдань були використані такі методи: аналіз та узагальнення літературних джерел, педагогічне спостереження, педагогічний контроль, тестування та оцінювання координаційних здібностей.

Результати дослідження. Сучасні бальні танці з певної точки зору можна охарактеризувати як кульмінацію творчої діяльності людини, в якій об'єднуються мистецтво і фізична культура, відбивається вся краса світу, адже заняття танцями передбачають одночасно вдосконалення тіла фізичними вправами і підвищення рівня розвитку фізичних якостей, вивчення акторської майстерності, режисури, стилістики як складових мистецтва створення образу, аналіз музики, психології міжстатевих стосунків, проявів емоційності у творчому образі. Як вид фізичної культури танці не вимагають форсованих навантажень, добре розвивають координацію рухів, покращують рухливість суглобів, розвивають моторну пам'ять, сприяють розвитку гарної постави та красивої ходи, розвивають дихальну систему організму, сприяють підтримці загального тону організму. Як масовий засіб фізичного та культурного розвитку бальні танці стали одним із видів спорту, що отримав назву спортивних танців [2; 12]. Сучасні напрямки їхнього розвитку характеризуються тенденціями до гармонізації різноманітних танцювальних комбінацій, підвищення рівня змістовності програм та естетики їх виконання. Найбільш популярними і відповідно включеними в реєстр обов'язкових на спортивних змаганнях є десять видів основних танців, розділених на дві групи: "танці стандарту" (Standard) і "латиноамериканські танці" (Latin) [4; 6].

Дитяче танцювання має специфічні особливості, пов'язані передусім із психологічним сприйняттям міжстатевих стосунків, яке є вкрай важливим у бальних танцях. Зрозуміло, що дитина молодшого шкільного віку не здатна відобразити в танці глибини цих стосунків, їх філософської суті, багатства, зважаючи на відсутність необхідного для такої творчості життєвого досвіду. Але вже сама танцювальна субкультура, що визначає стиль танцювальних відносин, спілкування й поведінки танцюристів, вже з перших місяців занять прищеплює дитині потяг до естетично красивого способу життя; підвищується рівень інтуїтивно-творчого сприйняття музики і танцю, театрального мистецтва, формуються найважливіші психолого-естетичні принципи майбутнього життя [15].

Сучасна методика навчання молодших школярів танцям починається з відбору хлопців і дівчат, при якому надзвичайної ваги набуває психодіагностика психологічного стану, психоемоційної сфери дітей для підвищення в майбутньому рівня танцювальної підготовки, забезпечення психологічної сумісності танцювальних пар. Серед найбільш загальних методів навчання танцювальним рухам слід назвати методи пояснення, практичного показу, виконання вправ та елементів під рахунок, самостійного виконання

елементів. Спосіб навчання за допомогою практичних показів є найбільш доступним, адже в молодшому шкільному віці діти ще не знають і не можуть адекватно сприймати спеціальну термінологію. Ефективним розчленованим методом навчання є виконання певних елементів вправ під рахунок; його важливість передусім полягає в забезпеченні можливості фіксувати рухи кожного рахунку, одразу виправляти або уточнювати основні положення ніг, рук, інших частин тіла. Метод самостійного виконання елементів вправ дозволяє навчати дітей контролювати свої рухи, свідомо підходити до освоєння того чи іншого елемента або рухової дії [5; 8; 11; 15].

Невід'ємними складовими навчання сучасним танцям є навчання базовим елементам хореографії та основам музики. Початкова хореографічна підготовка в молодшому шкільному віці виконує функції формування правильної постави, навчання правильним позиціям ніг і рук, елементам партерної хореографії, розвитку координації рухів; вона дозволяє уникнути появи помилок при виконанні елементів у опори, дає можливість прищепити навик "відчувати м'язи", бачити красиву лінію ніг у різних положеннях тіла, швидше покращити якість виконання елементів танцювальних рухів, що розучуються [14; 15].

При навчанні основам музики важливо дати дітям можливість відчувати, що ідейно-емоційний зміст музичного твору композитор передає за допомогою різних засобів музичної виразності – насамперед мелодії, гармонії, темпу, ритму; сукупність усіх цих засобів дозволяє створити музичні образи, зміст яких відображає задум композитора. Водночас музика повинна сприйматися школярами як невід'ємна складова танцювального мистецтва, чому сприяють виконання вправ на узгодження рухів із музикою, участь у музичних іграх. На заняттях із дітьми молодшого шкільного віку рекомендується використовувати музику дитячого репертуару, якщо подібні музичні твори зручні для танцювальних вправ. Також при виборі музики слід звертати увагу на її мелодію, регістри, ритм, такт, темп і динамічні відтінки: мелодія важлива насамперед тим, що вона допомагає дитині запам'ятати музику, а отже, і танцювальну вправу; регістр допомагає створити в музиці певний образ, контрастність; ритм має велике значення для музичної виразності, відтворення ритмічного малюнка рухами розвиває музичну пам'ять, координацію рухів, швидкість реакції; від розміру й такту залежить вербальний рахунок при виконанні вправ з музичним супроводом; через темп діти сприймають характер музики, причому при виборі музики слід пам'ятати про взаємну залежність між музичним темпом і амплітудою виконання вправ; зрештою, методика навчання танцям передбачає виконання спеціальних вправ на засвоєння музичних динамічних відтінків [13; 17].

Невід'ємною складовою методикою є й безпосередня організація педагогічної роботи на кожному занятті, побудова його структури, визначення завдань і змістове наповнення. На кожному занятті, крім основних завдань навчання танцям, вирішуються різні часткові завдання, які визначаються особливостями музичного твору, структурою і змістом вправ, рівнем підготовленості дітей, їхніми можливостями та інтересами, умовами та спрямованістю педагогічного впливу. За формами проведення заняття можуть бути учбовими (у т. ч. ігровими), відкритими (для батьків і всіх бажаних глядачів), показовими (для фахівців – з наочною демонстрацією методичних прийомів, за допомогою яких найефективніше досягаються позитивні результати у засвоєнні техніки виконання тих чи інших танцювальних рухів), контрольними [3; 7].

Кожне заняття складається з трьох частин – підготовчої, основної, заключної, хоча при цьому повинно залишатися єдиним цілим, в якому всі елементи тісно взаємопов'язані один з одним. В якості зразка побудови танцювального заняття наведемо орієнтовний зміст різних частин. У підготовчій частині доцільно виконувати прості музично-рухливі ігри малої інтенсивності, прості ігри на зосередження уваги, ігри з включенням танцювальних кроків, елементів хореографії, нескладних за координацією і знайомих дітям ритмічних танців, прості вправи танцювально-ритмічної гімнастики. Основну частину доцільно ділити на декілька етапів, наприклад: 1) знайомство дітей з базовими елементами музичної грамоти (основу становлять музичні ігри); 2) виконання спеціальних ритмічних вправ на узгодженість рухів із музикою (різно-

види ходьби з хлопками і рухами рук; відображення тривалості звуку; ігри для розвитку відчуття ритму та закріплення навичок виконання рухів відповідно до темпу музичного твору; імпровізація рухів на музичні теми); 3) знайомство з елементами хореографії (виконання спрощених елементів художньої гімнастики та хореографії – у партері та біля опори); 4) тренувальні допоміжні вправи на розвиток фізичних якостей. У заключній частині переважають вправи на розслаблення м'язів, дихальні вправи, вправи на зміцнення постави, можуть виконуватися ігрові завдання малої інтенсивності. При аналізі заняття основна увага звертається на обсяг нових знань, умінь, навичок, засвоєних дітьми на занятті, технічність виконання вправ та окремих танцювальних рухів групою загалом і кожного дитиною окремо, загальну танцювальність і музичність заняття [13; 15].

Методика навчання танцям передбачає застосування етапного, поточного, оперативного контролю, використання педагогічних, соціально-психологічних, медико-біологічних показників для всебічної оцінки підготовленості школярів до занять. Контроль технічної підготовленості школярів варто будувати на критеріях музичності, ритмічності, балансу, техніки, динаміки танцю, синхронності, ведення в парах, стабільності, емоційності. Результати застосовуються для коригування засобів виявлення і виправлення типових технічних помилок дітей [3; 7]. До таких помилок належать помилки темпу (занадто повільне або занадто швидке виконання кроків і т. п.), ритму (недотримання тривалості кроків, непотрапляння кроку, неправильний перенос маси тіла точно на удар і т. п.), помилки в техніці роботи ніг і стоп (неправильна постановка опорної та робочої ніг), техніці виконання фігур, виборі позиції стопи, невміння тримати лінію, неправильні постановки в парі (недотримання належної відстані, непаралельні лінії плечей, неправильне положення рук або голови й т. п.) [2; 6; 11].

При навчанні молодших школярів танцям важливим є застосування диференційованого підходу, який загалом може будуватися на індивідуальних, середовищних і соціальних чинниках. Найбільш важливими є критерії, що співвідносяться з індивідуальними чинниками – статевіковий критерій, індивідуально-соматичні особливості організму, рівень фізичного стану, який визначається фізичним розвитком, фізичною працездатністю, фізичною підготовленістю, станом здоров'я, функціональними

можливостями організму [1; 10; 16]. В даному дослідженні ми користуємося критерієм розвитку фізичних якостей, який є складовою загальною критерієм фізичної підготовленості.

Для визначення впливу танцювальних занять на розвиток координаційних здібностей молодших школярів були сформовані дві танцювальні групи зі школярів, які займалася на базі танцювального гуртка для дітей молодшого шкільного віку Палацу Дітей та Юнацтва ("Падіюн") м. Ужгорода. Застосування диференційованого підходу виявилось в тому, що критерієм для зарахування в ту чи іншу групу слугував рівень розвитку фізичних якостей (швидкості, сили, спритності, гнучкості, витривалості) на основі результатів тестувань, що проводилися в загальноосвітніх навчальних закладах протягом останніх двох років. До першої групи (ТГ-1) увійшли 16 хлопців і дівчат з низькими та середніми показниками розвитку фізичних якостей, до другої групи (ТГ-2) – з високими показниками.

Координаційні здібності школярів визначалися за такими тестами: 1) виконується ходьба випадками, при цьому нога опускається на підлогу акцентовано з носка на всю ступню (тест на визначення індивідуальної ритмічності рухів); 2) виконується ходьба з підніманням прямої ноги вперед, із розведенням рук у боки; від учнів вимагається якомога точніше зберігати загальний малюнок руху, його ритм, амплітуду, темп, динаміку (тест на визначення колективної ритмічності рухів); 3) поштовхом двома ногами виконується стрибок уперед через смугу шириною 0,5 м, після чого учень приймає положення стійки на одній нозі, руки на поясі (тест на визначення рівноваги); 4) виконується перестрибування через скакалку при обертанні скакалки партнером або партнершею (тест на визначення точності); 5) виконується перестрибування через скакалку на підлозі за колом у заданій послідовності: на правій нозі; на лівій нозі; на двох ногах; ноги тримаються нарізно; ноги схрещені (тест на визначення спритності); 6) виконується приставний крок убік із невеликим присіданням: 4 кроки вліво, 4 кроки вправо; при цьому кисті рук обертаються назовні й усередину (тест на визначення рівня пластичності); 7) за мінімальний відрізок часу послідовно на прямій лінії виконуються 3-4 перекиди вперед (тест на вміння орієнтуватися у просторі). Критерії оцінювання координаційних здібностей тестованих дітей за трибальною шкалою подані в табл. 1.

Таблиця 1

Критерії оцінювання координаційних здібностей школярів за кожним тестом

№	5 балів	4 бали	3 бали
1	При ходьбі нога нечутно ставиться на великий палець, потім акцентовано на ступню – через однакові проміжки	Ходьба виконується напружено і скуто, хоча проміжки залишаються майже однаковими	При ходьбі як мінімум декілька разів істотно порушено рівномірність кроків
2	Рухи виконуються в повній відповідності зі зразком	При ходьбі ногу піднято до горизонталі, носок не відтягнуто, голову опущено	При ходьбі ногу не доведено до горизонталі, руки не завжди розведені в боки; рухи виконуються скуто
3	Після стрибка зберігається суворо вертикальне положення	Після стрибка допускається незначне похитування верхнього плечового поясу	Після стрибка учень переступає ногами з загальною фіксацією вертикального положення
4	Перестрибування виконується без помилок	Допускається одне порушення ритму	Учень припускається декількох чи багатьох порушень ритму
5	Перестрибування виконується без помилок	При перестрибуванні допускається одне порушення послідовності рухів та одне порушення ритму	При перестрибуванні постійно порушується ритм, учень заступає за скакалку
6	При виконанні зберігається повна відповідність амплітуди, напрямку, темпу, злитість рухів	При виконанні рухи недостатньо злиті, виразні	Спостерігається дуже слабка злитість рухів і повна їх виразність
7	При виконанні серії перекидів повністю зберігається пряма лінія	При виконанні серії перекидів допускається незначне відхилення від прямої лінії	При виконанні серії перекидів учень не здатен витримувати лінію

Результати тестування (в середніх балах групи за кожним тестом) представлені в табл. 2.

Таблиця 2

Загальні результати тестування координаційних здібностей школярів танцювальних груп у кожному з тестів (у балах, n = 25)

№	Розвиток координаційних здібностей (за номерами тестів)	ТГ-1 (n = 16)			ТГ-2 (n = 9)		
		Середній бал до занять	Середній бал після занять	Середній приріст (у балах)	Середній бал до занять	Середній бал після занять	Середній приріст (у балах)
1	Індивідуальна ритмічність рухів	3,6	4,0	0,4	3,6	3,8	0,2
2	Колективна ритмічність рухів	3,9	3,9	0,0	3,8	4,1	0,3
3	Рівновага	3,8	4,1	0,3	4,0	4,2	0,2
4	Точність	4,1	4,2	0,1	4,3	4,5	0,2
5	Спритність	3,6	4,1	0,5	3,7	4,0	0,3
6	Пластичність	3,8	4,1	0,3	3,8	3,9	0,1
7	Орієнтація у просторі	4,2	4,2	0,0	4,0	4,2	0,2

Висновки:

1. Специфіка дитячого танцювання в молодшому шкільному віці пов'язана насамперед із психологічним сприйняттям міжстатевих стосунків, а також з іншими антропометричними, фізіологічними, психологічними та іншими особливостями молодшого шкільного віку. Загальні методи навчання дітей танцювальним рухам – методи пояснення, практичного показу, виконання вправ та елементів під рахунок, самостійного виконання елементів. Складовими навчання базовим елементам хореографії є засвоєння елементів партерної хореографії та виконання вправ у опори. Навчання основам музики включає переважно виконання вправ на узгодження рухів із музикою та участь у музичних іграх. При заняттях спортивними танцями на початкових етапах важливого значення набуває поступове усунення технічних помилок, яких припускаються діти.

2. Невід'ємною складовою методикою навчання дітей танцям є безпосередня організація педагогічної роботи на кожному занятті, побудова його структури, визначення завдань і змістове наповне-

ння, аналіз проведеного заняття. Загальними головними елементами основної частини танцювального заняття є знайомство дітей з базовими елементами музичної грамоти (із застосуванням музичних ігор), спеціальні ритмічні вправи на узгодженість рухів із музикою, в т. ч. ігри на розвиток відчуття ритму та закріплення навичок виконання рухів відповідно до темпу музичного твору, виконання спрощених елементів художньої гімнастики та хореографії в партері та біля опори, тренувальні допоміжні вправи на розвиток різних фізичних якостей.

3. Дослідження впливу танцювальних занять на розвиток координаційних здібностей молодших школярів залежно від їхнього рівня розвитку фізичних якостей показало, що цей вплив трохи сильніший у дітей з більш низьким розвитком фізичних якостей (середній приріст у ТГ-1 за всіма тестами становив 0,23 бали, у ТГ-2 – 0,21 бал), а найбільшою мірою заняття танцями сприяють розвитку спритності (загальний приріст 0,4 бали), індивідуальної ритмічності рухів (0,3 бали), рівноваги (0,25 балів).

Література та джерела

- Бондарчук Н.Я. Чинники диференційованого підходу та критерії диференціації у фізичному вихованні різних категорій населення / Н.Я.Бондарчук, В.Д.Чернов // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: Зб. наук. праць. – Вип. 1. – Т. 1. – Вінниця, 2011. – С.236-241
- Браилловская Л. Самоучитель балльных танцев: вальс, танго, самбо / Л.Браилловская. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2005. – 156 с.
- Бурмистрова И. Школа танцев для юных / И.Бурмистрова, К.Силаева. – М.: Экспо, 2003. – 240 с.
- Гай Г. Техника европейских танцев / Говард Гай. – Пер. с англ. А.Белогородского. – М.: Издательство "АРТИС", 2003. – 244 с.
- Грациозо Чеккетти. Полный учебник классического танца. Школа Энрико Чеккетти. – М.: АТС "Апрель", 2007. – 503 с.
- Джала Т.Р. Моделирование техники движений у спортивных танцев / Т.Р.Джала // Молода спортивна наука України: Зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту. – Вип. 10. – Львів: НВФ "Українські технології", 2006. – Т. 1. – С.447-453
- Диниц Е.В. Азбука танцев / Е.В.Диниц, Д.А.Ермаков. – М.: АТС "Апрель"; Донець: Сталкер, 2005. – 286 с.
- Єрмакова В. Психологічні дослідження дітей молодшого шкільного віку для відбору до занять спортивними танцями / В.Єрмакова, Г.Петренко // Молода спортивна наука України: Зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту. – Вип. 10. – Львів: НВФ "Українські технології", 2006. – Т.4. – Кн. 1. – С. 84-87.
- Коваленко А.А. Современное состояние научных исследований в спортивных танцах / А.А.Коваленко // Спортивные танцы. – М.: РГАФК, 2001. – № 1 (17). – С. 11-13
- Леонова В.А. Дифференцированный подход к выбору методов совершенствования двигательных качеств школьников / В.А.Леонова, А.С.Куц // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції "Фізична культура, спорт та здоров'я нації". – Вінниця, 1996. – С. 118-123.
- Лэрд У. Техника латиноамериканских танцев / Уолтер Лэрд. – В 2-х ч. – Ч. 1.: Румба, Самба; Ч. 2.: Пасодобль, Ча ча ча, Джайв. – М.: Артис, 2003.
- Осадців Т.П. Спортивні танці: Навчальний посібник / Т.П.Осадців. – Львів: ЗУКЦ, 2001. – 340 с.
- Пуртова Т.В. Учите детей танцевать / Т.В.Пуртова, А.Н.Беликова, О.В.Кветная. – М. Владос, 2003. – 254 с.
- Регаццони Г. Латиноамериканские танцы / Гвидо Регаццони, Массимо Анджело Росси, Алессандро Манджони. – Пер. с фр. – М.: БММАО, 2001. – 192 с.
- Роот З.Я. Танцы в начальной школе: Практическое пособие / З.Я.Роот. – М.: Айрис-пресс, 2006. – 128 с.
- Сулейманов И.И. Содержание и технология дифференцированного физкультурного образования учащихся общеобразовательной школы / И.И.Сулейманов, Н.С.Ниясова, Е. А. Короткова // Теория и практика физической культуры. – 1995. – № 9. – С.52-56
- Херувимова С.А. Практикум по курсу музыкально-ритмического воспитания: Методические указания для студентов ОДО / С.А.Херувимова, Е.И.Брюхова. – Чайковский: ГИФК, 2004. – 72 с.

В статье рассмотрены основы современной методики обучения детей младшего школьного возраста танцам, охарактеризованы основные направления и методы обучения. Разработан образец построения танцевального занятия с младшими школьниками, определены ориентировочное содержание подготовительной, основной и заключительной частей занятия, способы выявления и исправления типичных технических ошибок. Экспериментально исследовано влияние танцевальных занятий на развитие координационных способностей младших школьников с использованием дифференцированного подхода.

Ключевые слова: танцы, танцевальное занятие, физические качества, координационные способности, дифференцированный подход, младший школьный возраст, младшие школьники.

The foundations of modern techniques of dancing training to the children of primary school age have been considered in the article. Main teaching areas and methods have been analysed. The sample of construction of dance lesson for younger schoolchildren have been provided. The putative contents of preparatory, main and final parts of the lesson have been determined. The ways of typical technical mistakes detection and correction have been mentioned. The influence of dance lessons on the development of younger schoolchildren' coordination abilities using differentiated approach has been identified.

Key words: dancing, dance lesson, physical qualities, coordination abilities, differentiated approach, primary school age, younger schoolchildren.

УДК 378.147:614.253

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРІВ СЕСТРИНСЬКОЇ СПРАВИ

Борисюк Леся Олександрівна
м.Рівне

Підготовка компетентних фахівців сестринської справи базується на врахуванні процесів розширення функціональних можливостей медсестер-бакалаврів і узагальненні теоретичних підходів до формування професійної компетентності майбутніх медичних сестер. Теоретичними основами у контексті нашого дослідження є наукові пошуки в галузі педагогіки, психології, медицини, соціології, аксіології та ін. Важливою складовою теоретичних основ формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів сестринської справи є результати наукових розвідок, відображенні в дисертаційних дослідженнях.

Ключові слова: наукові дослідження, медичні сестри, професійна компетентність, фахівці сестринської справи.

Актуальність теми дослідження базується на тому, що реформування системи професійної підготовки фахівців сестринської справи як складової системи охорони здоров'я України на сучасному етапі зумовлено глобальними змінами на європейському ринку праці, прогресом світової медичної науки, змінами в соціальному, економічному, правовому та освітньому просторі. Про необхідність сформованості відповідного загальнокультурного та професійного рівня майбутніх фахівців наголошується у Законі України «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»). З 1996 року згідно з наказом МОЗ «Про створення Національної програми розвитку медсестринства України» створена робоча група, яка займається конкретними питаннями розробки вказаної програми та її реалізації в практичній охороні здоров'я і системі медсестринської освіти. Для оптимізації формування професійної компетентності бакалаврів сестринської справи актуалізується потреба узагальнення наукових підходів дослідників, що складає теоретичні основи вивчення цієї проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і яким присвячується стаття, дає змогу зазначити, що науковці виокремлюють різні аспекти сестринської справи і розглядають цей феномен у таких контекстах:

- особлива галузь наукових знань, навичок і вмінь, що досягли високого рівня реалізації у професії медичної сестри;
- професійна діяльність з догляду за хворими;
- академічна і прикладна навчальна дисципліна, вивчення якої спрямоване на дидактичну і клінічну підготовку студентів;
- професійна сестринська практика як «самостійна професія, яка володіє достатнім потенціалом, щоб стати врівень із лікувальною справою» [4, с.7].

На думку науковців, підготовка компетентних фахівців сестринської справи якісно нового рівня базується на врахуванні процесів розширення функціональних можливостей медсестер-бакалаврів (проведення професійних оглядів з подальшим скеруванням до спеціалістів конкретного профілю, спостереження за здоровими вагітними та патронаж дітей першого року життя, профілактична допомога населенню тощо) та підготовка до нових видів діяльності (менеджер-адміністратор медсестринських структур) [9, с.246]. Невирішеними раніше частинами загальної проблеми, яким присвячується стаття, є узагальнення теоретич-

них підходів до формування професійної компетентності бакалаврів сестринської справи.

Метою статті визначено аналіз дисертаційних досліджень з проблеми підготовки майбутніх медичних сестер як теоретичної основи формування професійної компетентності бакалаврів сестринської справи.

Статистичні дані свідчать, що середній медичний персонал складає більше, ніж 15 тис. осіб, в тому числі близько 10 000 медсестер. І. Радзівська зазначає, що медичні сестри – це найбільший загін спеціалістів-медиків у кожній країні світу. Тільки у країнах Європи їх більше п'яти мільйонів. У нашій країні з 465 тисяч середнього медичного персоналу 302 000 – медичні сестри, що становить 45,8% від усіх фахівців галузі охорони здоров'я [6, с.3]. На сучасному рівні розвитку сестринської справи медичні сестри визначаються як повноправні партнери сімейних лікарів, ключові фігури у профілактиці захворювань і просвітницькій роботі серед населення щодо здорового способу життя. З метою професійної підготовки фахівців середньої ланки у сфері охорони здоров'я, здатних надавати висококваліфіковану медичну допомогу, бути конкурентоспроможними на національному, європейському та міжнародному ринках праці було реалізовано Програму розвитку медсестринства України протягом 2005-2010 років [5]. Для підвищення освітнього і кваліфікаційного рівня майбутніх медичних сестер України, який відповідає сучасним міжнародним стандартам і вимогам ВООЗ, у системі неперервної сестринської освіти запроваджено бакалаврський ступінь.

Проблема врахування різних аспектів формування професійної компетентності майбутніх медичних сестер досліджувалася сучасними науковцями у багатьох напрямках.

Теоретичними основами у контексті нашого дослідження є наукові пошуки в галузі педагогіки, психології, медицини, соціології, аксіології та ін. Зокрема, Т. Сілікіна акцентує увагу на тому, що підготовка медичних сестер як освітня проблема розглядалася в контексті педагогіки. Особливий інтерес заслуговують роботи В.Серікова, В.Ільїна, Т.Творогова, В. Денисова та ін., де увага приділялася дидактичним і методичним аспектам середньої професійної медичної освіти, що давало змогу експлікувати деякі принципові моменти процесу навчання медичних сестер [7].

Підготовка медичних сестер як психологічна проблема розглядається в контексті загальної та медичної психології. Тут заслуговують уваги роботи А. Леонтьєва, А.Алексєєва, Ю.Рохальського та ін. Хоча вони і не присвячені безпосередньо цій професії, однак дають змогу виявити загальні підходи до становлення особистості медичної сестри.

Аксіологічні компоненти соціального статусу медичної сестри знайшли відображення в роботах з біоетики таких авторів, як Є. Михайловська-Карлова, І. Силуянова та ін., котрі вияснили роль медичної сестри в поясненні принципу поваги автономії пацієнта, отримання інформованої згоди, дотримання принципу справедливості, інтерпретовано розподіл ролей серед медичних працівників за умови реалізації принципу «роби добро».

Безпосередньо проблемами соціального статусу медичної сестри займалися такі науковці, як В.Семенов, Г.Осипов, В.Ядов